

Kontroll av sjukdomsfrihet från PRRS och AD samt övervakning av salmonella hos gris som utgör del av Sveriges särskilda salmonellagarantier 2025

Bakgrund

Sverige har sedan länge en mycket god djurhälsa inom grisproduktionen. En central del i detta är att landet är fritt från vissa allvarliga smittsamma sjukdomar som förekommer i många andra länder. Två av dessa är PRRS (Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome) och AD (Aujeszky's disease). Att Sverige är fritt från dessa sjukdomar bidrar till friska djur, låg antibiotikaanvändning och en stark konkurrensfördel för svensk grisnäring.

En annan viktig del av det svenska smittskyddsarbetet är den särskilda salmonellagarantin inom EU. Den innebär att Sverige måste kunna visa att förekomsten av salmonella hos livsmedelsproducerande djur är mycket låg. För att garantin ska gälla krävs regelbunden övervakning och dokumentation avseende salmonellaläget i landet.

Projektet har under 2025 haft som mål att:

- bekräfta och visa Sveriges fortsatta frihet från PRRS och AD
- bidra till att upprätthålla salmonellagarantierna genom riktad övervakning i grisbesättningar

Gård & Djurhälsan ansvarar sedan flera år för planering och genomförande av provtagning i livdjursbesättningar, suggpooler och på slakterier. Arbetet har genomförts i nära samverkan med Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), och är en del av den nationella övervakningsplanen för smittsamma djursjukdomar. Övervakningen bygger på flera delar:

- regelbunden provtagning av djur i utvalda besättningar
- löpande provtagning vid slakt
- veterinärbesök på gård där djurens hälsa, fertilitet och eventuella symtom följs upp
- informationsspridning och omvärldsbevakning kring smittläget i andra länder

Tillsammans skapar detta ett system som både kan upptäcka sjukdomar tidigt och ge ett tillförlitligt underlag för att visa att Sverige fortsatt är fritt från sjukdomarna.

Resultat och Diskussion

Resultaten från 2025 visar att övervakningsprogrammet fungerar väl. Samtliga analyser efter uppföljande provtagning bekräftade att Sverige fortsatt är fritt från PRRS och AD. Inom salmonellaövervakningen identifierades ett positivt prov i en besättning, vilket hanterades enligt gällande regelverk. Under året togs:

- blodprover i Sveriges livdjursbesättningar och suggpooler
- blodprover i samband med slakt, spridda över landet och över året
- kompletterande prover vid behov

Utöver själva provtagningen har veterinärernas närvaro på gård haft stor betydelse. Genom att kombinera laboratorieanalyser med kliniska observationer och uppföljning av produktionsdata kan förändringar i djurhälsan upptäckas tidigt. Detta stärker övervakningen och minskar risken för att allvarliga sjukdomar får fäste.

Samtidigt pekar projektet på flera framtida utmaningar. Framför allt gäller detta provtagningen på slakterier, som idag bygger på frivilligt deltagande och begränsade ersättningar. I praktiken kan detta göra det svårt att få ett jämnt och tillräckligt provflöde över året, särskilt vid mindre slakterier eller vid låg slaktvolym. Pågående nationella utvecklingsarbeten där Gård & Djurhälsan även deltar är viktiga steg i att säkerställa att övervakning fungerar väl även framåt.

Sammanfattningsvis visar årets resultat att det svenska övervakningssystemet för gris fortsatt levererar mycket goda resultat. Programmet bidrar starkt till att skydda djurhälsan, säkra låg antibiotikaanvändning och upprätthålla Sveriges särskilda ställning inom EU när det gäller smittskydd och livsmedelssäkerhet, samtidigt som det tydliggör behovet av fortsatt utveckling för att möta framtidens krav.